

Heydər Əliyev Fondunun məktəbəqədər yaşlı uşaqlar üçün qayğısı artır

Azərbaycanın birinci xanımı, Milli Məclisin üzvü, UNESCO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu uşaqların gələcəyi, normal inkişafı, şən həyat amallarına qovuşması üçün müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsini davam etdirir. M.Əliyeva Fonda rəhbərlik etdiyi dövrlərdə respublikada onlarla uşaq bağçaları-körpələr evlərinin tikilib istifadəyə verilməsində, yaxud köhnələrinin yenidən qurulmasında, bərpa edilməsində, Fondun qüvvəsi ilə əhalinin ən zəif, xüsusi müdafiəyə ehtiyacı olan təbəqələri, ilk növbədə xəstə uşaqlara, eləcə də dünyada ən qiymətli nemətdən--valideyn məhəbbətindən məhrum olan uşaqlar üçün xüsusi internat məktəblərin tikintisinin və yenidən qurulmasının reallaşmasına qağyı göstərib. Ötən həftə Mehriban Əliyeva, Fondun köməyi ilə Xəzər rayonunun 2 qəsəbəsində--Buzona və Şüvalan qəsəbələrində yenidən bərpa olunan 3 belə obyektin istifadəyə verilməsində iştirak etmişdir.

Fondun rəhbəri əvvəlcə Buzovna qəsəbəsindəki körpələr evi-uşaq bağçasının yenidən bərpasından sonra bu təhsil müəssisəsinin rəmzi açılışını bildiren qırmızı lentini kəsmişdir. Burada 10 qrup üzrə 200 nəfər uşağın sağlam, bilikli, vətənpərvər övladları kimi böyüməsi üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Mehriban xanım Əliyeva sonra Şüvalan qəsəbəsində 1967-ci ildən fəaliyyət göstərən və 2013-cü ildə sökülərək yenidən inşa edilən 160 uşaq üçün nəzərdə tutulan xüsusi internat məktəbinin açılışında iştirak etmişdir. İndi xüsusi internat məktəbinin nəzdində Reabilitasiya Mərkəzinin kiçik binasının yerində 100 məktəbəqədər uşaq üçün nəzərdə tutulan Reabilitasiya-Inkişaf Mərkəzi tikilib. Internat məktəbdə həmçinin dulusçuluq, çilingərlik, tikiş, toxuculuq, rəssamlıq kimi yeni peşə kabinetləri fəaliyyət göstərəcəkdir.

Noyabrın 23-də qəsəbədə eyni zamanda 2 nömrəli xüsusi internat məktəbin də yenidən bərpasından sonra açılış olmuşdur. 200 yerlik məktəb iki şöbədə fəaliyyət göstərəcək. Birinci şöbə eşitmə qüsurları yüngül, ikinci şöbə isə ağır formada olan şagirdlər üçün nəzərdə tutulub. Belə uşaqlar üçün məktəbdə hər cür şərait yaradılmışdır.

«Qəbələ».

Uşaq vaxtlarından onu bu fikir çox narahat edirdi. Uşaqlar niyə anadan bəzən kor doğulurlar? Bu dərdi yaşayan yüzlərlə ananı düşündürən bu acı sualı, Azərbaycan Tibb İnstitutunun göz xəstəlikləri kafedrasının müdiri, professor Ümnisə Musabəyli tarixdə ilk dəfə olaraq böyük bir təsəlli ilə cavablandırdı. O, anadangəlmə kor bir insanın gözlərini açdı...

Ümnisə xanım mənən zəngin, təbiətə kövrək və həlim, işgüzar bir insan olub. Ömrünü elə yaşadı ki, taniyanların, müasirlərinin xatirələrində dərin bir iz buraxmış, fəth etdiyi mənəvi üstünlük mərtəbəsi isə həmişə əlçatmaz qalmışdır. Hələ onda kimsə bilməzdi ki, bu qız əsrin ortalarında nəinki Azərbaycanın, habelə keçmiş Sovet İttifaqının ən məşhur həkimlərindən biri olacaqdır. Onda belə bir cəhəti də bilmirdilər ki, Ümnisə xanım Musabəyli Tanrıdan ona verilmiş təbii qabiliyyəti, istedadı və hədsiz zəhmətsevərliyi, bacarığı ilə qarşısına çıxan maneələri dəf edərək elmin hələ açılmamış sirlərinə, bəşər üçün qaranlıq olan dərinliklərinə doğru dönmədən addımlayacaqdı.

Süleyman kişi Qəbələdə çoxsaylı mülkləri olan tanınmış bir bəy idi. İnqilabdan sonra, sovet dövründə vəkilliklə məşğul olub. Yoldaşı Məryəm əsl xanım-xatın, uşaqlarına gözəl ana və mehriban ömür-gün yoldaşı idi. O, övladlarının ziyalı yetişməsi üçün öz üzərinə düşən bütün vəzifələri yerinə yetirən bir qadın, bir ana idi. Qızları Vəsilə, Fatma və Ümnisə Musabəyovalar Azərbaycan milyonçusu H. Z. Tağıyevin açdığı məktəbdə, Qızlar seminariyasında təhsil alıblar...

Ümnisə xanım ağılı, dərin zəkası ilə ətrafındakılardan seçilirdi. Hələ Tağıyevin Qızlar seminariyasında təhsil alanda digər uşaqlardan qeyri-adi bacarığına görə fərqlənirdi. Ali təhsildəki uğurları onun əl-qolunu açmış, elmin sirlərinə yiyələnmək həvəsi onu mükəm-

Gözlərə nur paylayan alim-həkim

məl alimlik səviyyəsinə qaldırılmışdı. Bu təfəkkür ona ailədən gəlmişdi, Azərbaycan ədəbiyyatı və elminin görkəmli şəxsləri İsmayıl bəy Qutqaşını (1809—1861), İbrahim bəy Musabəyov (1880—1942), Yusif Musabəyov (1910—1970) kimi məşhur yazıçı və alimlər məhz bu nəslin nümayəndələri idilər.

Ümnisə xanım kübar ailənin övladı olduğunu geyimindən, hərəkətlərindən, davranışından büruzə verirdi. O əsillənəcabətli Azərbaycan xanımı idi. İncə qəlbi, həssas münasibəti müəllim-tələbə arasında ünsiyyət yaradar, bu iki varlığı bir-birinə doğmalaşdırardı. Tələbələr heç bir zaman Ümnisə xanımın dərslərinə biganə qalmaz, onun dediklərini öyrənməyə daha səylə çalışırdılar. O, biliyi tələbəyə aşılamağı, savad verməyi bacaran müəllimə və verdiyini də tələbədən geri almağı bacaran əsl pedaqoq idi.

Ümnisə xanımın sayəsində oftalmologiya üzrə gözəl alimlərimiz yetişdi. Zəhra xanım Quliyeva, Paşa Qəlbinur və digər neçə-neçə adlı-sanlı Azərbaycan alimləri Ümnisə Musabəyovadan dərslər alıblar. Alim özü dünya göz cərrahlarının fəaliyyətini izləyirdi. Onların elmi yeniliklərini daima nəzərdən keçirirdi. Elmi əlaqələrin qurulmasında xidmətləri misilsiz idi. Bu Azərbaycan qadını dünyaya elmində baş verən hər bir uğuru mənimsəyir, həm də beynəlxalq oftalmologiyaya böyük töhfələr verən tədqiqat əsərlərinə imza atırdı. Nəticədə adı dünyanın bir çox elmi mərkəzlərində çəkilir, alimin səsi-sorağı beynəlxalq elm dünyasına yayılırdı.

Ümnisə Musabəyova icti-

mai xadim kimi də zəngin bioqrafiyaya malik idi. O, 1955-ci ildə Sovet Sülhü Müdafiə komitəsinin üzvü kimi bir çox xarici ölkələrə səfər etmişdir. Yaponiya, Böyük Britaniya, Norveç, Fransa, Kanada və bir sıra xarici ölkələrdə keçmiş SSRİ-ni təmsil etmiş, göz xəstəlikləri sahəsində elmi yeniliklərini nümayiş etmişdir.

Lakin bütün bunlarla bərabər 39-cu ilin o dəhşətləri Ümnisə xanımın da ailəsindən uzaq qalmamışdı. Həyat yoldaşı İbrahim İsmayılzadə görkəmli elm xadimi idi. Tibb təhsilini Almaniyada almışdı, çox bilikli insan idi. 1938-ci ildə həbs olundu. İki ildən sonra, 1940-cı ildə məhkəməsi oldu. Məhkəmə onun Trotskiçilər dərnyinə qatıldığını isbat etməyə çalışsa da, heç nə sübut edə bilmədi. Məlumdur ki, o dövrdə dəlil-sübuta ehtiyac yox idi, kimdən şübhələnirdilərsə, onu da aradan götürürdülər. Məhkəmə ona 5 il sürgün cəzası verdi. Göndərdilər Sibirə... 1944-cü ildə Mir Cəfər Bağırovda ekzema xəstəliyi əmələ gəlir. Heç kəs də onu müalicə eləyə bilmir. Ona deyirlər ki, ekzema üzrə Almaniyada təhsil almış çox böyük bir professor var, amma indi Sibirdədir. Bağırovun tapşırığı ilə onu Azərbaycana gətirirlər. Müalicə bitdikdən sonra onu Türkmənistanın Nebitdağ şəhərinə sürgün edirlər. 1946-cı ildə vətənə dönməyə Bakıda iş vermədikləri üçün Gəncədə yaşamağı olub. Ümnisə xanım bir müddət sevdiyi insandan ayrı qalır. Nəhayət, 1948-ci ildə ömür-gün yoldaşının Bakıya qayıtmasına icazə verirlər.

Bu illər ərzində Ümnisə xanımın başı elmə qarışır, elmin

ən dərin qatlarına qədər irəliləyir. O oftalmologiya aləminə dəyərli əsərlər bəxş edir, bu sahədə kadrların artmasına çalışır, öz biliyini istedadlı tələbələrə bəxş edir, həm də sorğunu eşidib onun yanına gələn yüzlərlə insanın gözündə cərahiyyə əməliyyatı apararaq, tutulan gözləri açır.

Ümnisə xanım qarşısına nə məqsəd qoyurdusa, onu da qısa müddətdə həll edirdi. Çox maraqlı insan olan bu xanım savadı ilə hamını heyran qoymuşdu. Özünə tələbkar yanaşan Ümnisə xanım qısa vaxtda ingilis dilini öyrənir və bütün konfranslarda bu dildə sərbəst məruzələr edir. Ümnisə xanım Misirdə mühazirələr oxumağa və işləməyə dəvət alır və Qahirədə, hospitalda 3 il çalışır. O, eyni zamanda Afrika və Asiya ölkələri üzrə Sovet oftalmoloqlarının nümayəndə heyətinin rəhbəri olub. Onun bir neçə dildə sərbəst danışması, cəmiyyətdə kübar davranışı, zövqlü və mədəni geyimi diqqət çəkirdi. Xüsusən, ingilis dilini sərbəst bildiyi üçün eksər beynəlxalq elmi tədbirlərə dəvət edilirdi. Ən maraqlısı da o idi ki, Ümnisə xanım səfərlərdən yaxşı elmi tapıntılarla geri dönmürdü. O vaxtlar indiki kimi informasiya bolluğu yox idi, sərhədlər bağlıydı, alim isə xaricdən qayıdanda çoxlu yeniliklərlə gəlirdi və gördüklərini ilkin olaraq Azərbaycanda həyata keçirib, dünya təbətinin ən son nailiyyətlərini vətəninə geri gətirirdi...

Ümnisə xanımın böyüklüyü ondadır ki özünü, sənətini sevdirməyi bacarırdı. O uca bir zirvə, ən əsası isə gözlərə nur verən bir fədai idi...

Afaq SADIQOVA,
BDU, jurnalistika fakültəsi.

Kənd təsərrüfatı xəbərləri

Mal-qaranın cins tərkibi yaxşılaşdırılır

Rayonumuzda heyvandarlığın intensiv inkişafı, mal-qaranın cins tərkibinin yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirlər davam etdirilir. Qəbələ Zona Baytarlıq laboratoriyasının direktoru İmran Məhərrəmov redaksiyamıza bildirdi ki, heyvandarlıq məhsulları istehsalının intensiv artımına zəmin yaradan cins maldarlığının inkişafı üçün heyvanların süni mayalanması geniş tətbiq olunur.

İlin əvvəlindən bəri süni mayalanma texnikləri tərəfin-

dən 3005 baş inək və düyə süni yolla mayalandırılıb, 1998 baş sağlam cins buzov alınıb. Mayalanma zamanı yüksək cinsdən olan buğaların toxumlarından istifadə edilir. İlin sonunadək bu rəqəmin daha yüksək olacağı gözlənilir.

Görülən tədbirlər nəticəsində rayonda mal-qaranın cins tərkibi xeyli yaxşılaşıb, ət və süd istehsalı artıb. Ən əsası budur ki, dövlətin qayğısı və diqqət sayəsində bu mühüm sahənin elmi əsaslarla inkişafına xüsusi diqqət yetirilir. Bu istiqamətdə rayonda 6 süni mayalanma məntəqəsi fəaliyyət göstərir. Bu məntəqələr rayonun bütün fərdi təsərrüfatlarında, fermer təsərrüfatla-

rında, saxlanılan mal-qaraya xidmət göstərilir. Hazırda mayalanma məntəqələrində kifayət qədər təlimat almış mütəxəssislər vardır.

Rayonda kartof sahələrindən 13 min 908 ton kartof yığılıb

Bu ilin yazında rayonun torpaq sahibləri 1159 hektar sahədə kartof, 2097 hektar sahədə isə tərəvəz əkilər. Havaların təsərrüfat işləri üçün əlverişli keçdiyindən sahələrdən bol məhsul yığılmışdı. Cari ilin 9 ayının yekununa

görə torpaq sahibləri 2097 ton tərəvəz məhsulu istehsal etmişlər.

Torpaq sahibləri ən yüksək nəticəni kartofçuluqda əldə ediblər. Onlar əkilmiş sahələrdən 13908 ton məhsul götürərək hər hektarın məhsuldarlığını 14 tona çatdırıblar.

Kartof istehsalında «Gilan» MMC-nin kollektivi, Vəndam, Nic qəsəbələrindən, Bayramkoxalı, Kürd, Əmirvan, Zalam, Yeni Dizaxlı kəndlərinin əməkçiləri xüsusilə fərqlənmişlər. Adı gedən qəsəbə və kəndlərin torpaq sahibləri gələcəkdə kartof əkini sahələrini daha da genişləndirmək məqsədilə indidən tədbirlər hazırlayırlar.

Aslan CƏLİLOV.